

UNIONENS HÖGA
REPRESENTANT FÖR
UTRIKES FRÅGOR OCH
SÄKERHETSPOLITIK

Bryssel den 9.2.2021
JOIN(2021) 2 final

**GEMENSAMT MEDDELANDE TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET,
EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Förnyat partnerskap med det södra grannskapet

En ny agenda för Medelhavsområdet

{SWD(2021) 23 final}

Inledning

För 25 år sedan åtog sig Europeiska unionen och partnererna i södra Medelhavsområdet¹ att göra Medelhavsområdet till ett område för dialog, utbyte och samarbete, för att garantera fred, stabilitet och välbefinnande. 25-årsjubileet av Barcelonaförklaringen påminner oss om att ett **stärkt partnerskap i Medelhavsområdet fortfarande är en strategisk nödvändighet för Europeiska unionen**, eftersom de utmaningar som regionen fortsatt står inför kräver gemensamma åtgärder, särskilt tio år efter den arabiska våren. Genom att agera tillsammans, och erkänna vårt växande ömsesidiga beroende, och i en anda av partnerskap, kommer vi att vända gemensamma utmaningar till möjligheter, i vårt ömsesidiga intresse.

I detta syfte, och inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken, föreslås i **detta gemensamma meddelande en ny, ambitiös och innovativ agenda för Medelhavsområdet**, som för första gången använder hela EU:s verktygslåda och de banbrytande möjligheterna med den dubbla gröna och digitala omställningen, för att starta om vårt samarbete och förverkliga den outnyttjade potentialen i vår delade region. **Återhämtningen efter covid-19 erbjuder en sällsynt möjlighet för Europa och Medelhavsregionen** att engagera sig i en gemensam och personorienterad dagordning och de åtgärder som är nödvändiga för dess genomförande.

Södra Medelhavsregionen står inför samhällsstyrningsmässiga, socioekonomiska, klimatmässiga, miljömässiga och säkerhetsmässiga utmaningar, varav många är ett resultat av globala tendenser och krav på gemensamma åtgärder av EU och dess södra grannskapspartner. Långvariga konflikter fortsätter att orsaka fruktansvärt mänskligt lidande, utlösa betydande tvångsflyttning, väga tungt på de ekonomiska och sociala utsikterna för hela samhällen, särskilt för länder som är värd för stora flyktingpopulationer, och intensifiera geopolitisk konkurrens och yttre inblandning. Alltför många människor riskerar sina liv genom att försöka komma in i EU irreguljärt, vilket ger bränsle till en smuglingsindustri som är hänsynslös, kriminell och som destabiliserar lokala samhällen. Hoten om terrorism, organiserad brottslighet och korruption fortsätter att skapa instabilitet och kväva välbefinnande. Den ekonomiska tillväxten i södra grannskapet har inte hållit jämna steg med den demografiska tillväxten.² Regionen har en av de lägsta nivåerna av regional ekonomisk integration i världen³. Ohållbar användning av naturresurser och klimatförändringar⁴ äventyrar tillgången till vatten, mat och energi, påskyndar ökenspridning och förlust av biologisk mångfald och hotar liv och försörjning. Betydande ekonomiska orättvisor kvarstår och myndigheterna kämpar för att möta ambitionerna hos dagens ungdomar.

¹ Algeriet, Egypten, Israel, Jordanien, Libanon, Libyen, Marocko, Palestina, Syrien och Tunisien. Beteckningen Palestina ska inte uppfattas som ett erkännande av en palestinsk stat och påverkar inte de enskilda medlemsstaternas ståndpunkter i denna fråga.

² Genomsnittlig BNP per capita är mindre än en åttondel av EU:s utgåva 2020, *Statistics on European Neighbourhood Policy countries 2020 Edition*, Eurostat.

³ Med bara 5,9 % export till regionen är den interregionala handeln en bråkdel av ländernas totala handel – <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/euro-mediterranean-partnership/>

⁴ Enligt den första bedömningsrapporten om Medelhavsområdet från sakkunniga på klimat- och miljöförändringar, värms regionen upp 20 % snabbare än övriga världen.

Det brådskande med att ta itu med dessa utmaningar förstärks ytterligare av covid-19-pandemin, som starkt har illustrerat delade sårbarheter och vårt ömsesidiga beroende. **Den nya agendan för Medelhavsområdet** införlivar nya områden och former av samarbete som identifierats under krisen. Den nya agendan för Medelhavsområdet skapar möjligheter för nya partnerskap om strategiska prioriteringar för grön och digital omställning och bygger på övertygelsen att hållbart välstånd och resiliens endast kan uppnås i starkt partnerskap över Medelhavet. Vårt partnerskap kommer att baseras på gemensamma värderingar och dialog och utveckla vår gemensamma socioekonomiska och politiska agenda, bl.a. reformer på områden som samhällsstyrning och rättsstatsprincipen och makroekonomisk stabilitet och företagsklimat. **Den syftar till en grön, digital, motståndskraftig och rättvis återhämtning, som styrs av Agenda 2030 för hållbar utveckling⁵, Parisavtalet och den europeiska gröna given⁶.**

I detta meddelande anges målet för de kommande åren för att skapa rättvisare och mer välmående och inkluderande samhällen till förmån för människor, särskilt ungdomar.

För att ta tillfället i akt, föreslås i detta gemensamma meddelande följande **viktiga riktlinjer för vårt partnerskap**:

- En **ekonomisk plan och investeringsplan för de södra grannländerna** kommer att **bidra till att stimulera en långsiktig socioekonomisk återhämtning**, främja hållbar utveckling, ta itu med regionens strukturella obalanser **och utnyttja regionens ekonomiska potential**. Planen innehåller konkreta flaggskeppsinitiativ inom prioriterade sektorer. Det syftar till att locka investerare till regionen i högre grad. Vi kommer att söka strategiskt engagemang med internationella finansieringsinstitutioner, särskilt Europeiska investeringsbanken (EIB) och Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD), Världsbanken, Internationella valutafonden samt banker från regionen och den privata sektorn. Ett förnyat åtagande att genomföra och stödja inkluderande socioekonomiska reformer, särskilt i näringslivet, hållbar ekonomisk tillväxt och stabilitetsinriktade makroekonomiska åtgärder med stöd av en långsiktig strategi, är viktigt för att dessa initiativ ska lyckas.

Planen är vägledande och icke uttömmande och kan förändras beroende på framsteg i policyrelaterade och politiska frågor samt i de bilaterala relationerna partnerländerna emellan. Med förbehåll för att de relevanta rättsliga grunderna träder i kraft under loppet av nästa fleråriga budgetram och utan att föregripa resultatet av programplaneringsprocessen, föreslår kommissionen en mobilisering av upp till **7 miljarder euro** under perioden 2021–2027 inom ramen för instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete (NDICI)⁷. I detta stöd ingår EFHU+-garantier och blandfinansiering under grannskapsinvesteringsplattformen, vilket skulle hjälpa till att mobilisera privata och offentliga investeringar på upp till **30 miljarder euro** i södra grannskapet.

⁵ FN:s resolution 70/1 Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling.

⁶ Den europeiska gröna given (COM(2019) 640 final).

⁷ Detta förutsätter ett slutligt antagande av utkastet till förordningen om att upprätta grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete.

- **Samarbete för att bekämpa klimatförändringar, minska skadliga utsläpp och påskynda den gröna omställningen.** Vi måste förbereda oss för långsiktiga scenarier där nya former av koldioxidsnål energi gradvis ersätter fossila bränslen. För detta ändamål kommer kommissionen att föreslå partnerländerna omfattande initiativ för att främja klimatneutral, koldioxidsnål och förnybar energi, på grundval av nyckelelement i den europeiska gröna given, såsom vätestrategin⁸. Att främja investeringar i energieffektivitet, förnybar energi och ett nytt fokus på ren vätegasproduktion, bl.a. genom adekvata reglerande och finansiella incitament, och regional integration av elmarknader och nätverk kommer att prioriteras. Detta kommer att bidra till att bevara våra gemensamma resurser i Medelhavsområdet till fördel för alla. Vi kommer också att hjälpa våra partner att öka sin resiliens mot klimatförändringar genom att förstärka vår åtgärd för anpassning, särskilt i viktiga utsatta sektorer som jordbruk och vatten.
- **Ett förnyat engagemang för rättsstatsprincipen, mänskliga och grundläggande rättigheter, jämlikhet, demokrati och god samhällsstyrning** som grunden för stabila, rättvisa, inkluderande och välmående samhällen med respekt för mångfald och med tolerans. Respekt för mänskliga rättigheter, däribland sociala rättigheter och arbetsrättigheter, jämställdhet och barnets rättigheter skapar medborgarnas förtroende. Rättssäkerheten och starka institutioner som skyddar rättigheter och bekämpar ojämlikheter, tjänar den mänskliga och ekonomiska utvecklingen genom att bidra till en säker och förutsägbar näringslivsmiljö, bidra till att locka utländska direktinvesteringar, öka ekonomisk resiliens och bekämpa fattigdom och bristande jämställdhet. Demokratisk samhällsstyrning och systemen i en statsapparat som är lyhörd, ansvarsskyldiga institutioner och kampen mot korruption stöder detta åtagande ytterligare. Att bekämpa uttryck av intolerans, rasism, antisemitism, hat mot muslimer och andra former av främlingsfientlighet, såväl som att skydda minoriteter, måste förbli en gemensam prioritering i hela regionen. Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas åt främjande av kvinnors roll i samhället och ekonomin.
- **Gemensamt hantera problem i form av tvångsförflyttningar och irreguljär migration och utnyttja fördelarna med laglig migration ändamålsenligt och effektivt genom omfattande skräddarsydda och ömsesidigt fördelaktiga partnerskap, för att skydda migranters och flyktingars rättigheter, i linje med den europeiska nya asyl- och migrationspakten⁹.** Detta är avgörande för EU och södra Medelhavsområdet, där migrationsströmmar påverkar både värdsamhällen och transitländer. De ökade möjligheterna och arbetstillfällena som kommer att skapas av den ekonomiska planen och investeringsplanen, särskilt för kvinnor och ungdomar, kommer att bidra till att minska faktorer som leder till irreguljär migration. Att handla tillsammans som partner är avgörande.
- **Ett förnyat engagemang för enighet och solidaritet mellan EU:s medlemsstater, såväl som ett ömsesidigt och gemensamt åtagande och gemensamma åtgärder med partner i södra grannskapet,** är en förutsättning för ett effektivt genomförande av agendan för Medelhavsområdet. Detta gäller för ansträngningar för att lösa konflikter och ta itu med

⁸ *En vätegasstrategi för ett klimatneutralt Europa (COM(2020) 301 final).*

⁹ *En ny migrations- och asylpakt COM(2020) 609 final.*

gemensamma säkerhetsproblem samt för ekonomiskt och sektoriellt samarbete. EU-medlemsstaternas fulla engagemang är särskilt viktigt. Deras diplomatiska nätverk, långvariga säkerhets- och utvecklingssamarbete och deras förmåga att mobilisera den privata sektorn kommer att vara oumbärligt för att kunna nå de ambitiösa mål som anges i detta meddelande. För att skapa en sådan enhetlig insats föreslår vi att den politiska dialogen och policydialogen över Medelhavet stärks avsevärt. Insatserna kommer även fortsättningsvis att stärka det regionala samarbetet, med unionen för Medelhavsområdet som en central kontaktpunkt, och stödja subregionalt och interregionalt samarbete, särskilt med afrikanska partner¹⁰. EU kommer också att vara redo att undersöka ytterligare regionalt, subregionalt eller **trilateralt samarbete och gemensamma initiativ mellan partnerländer över hela linjen**, även mot bakgrund av de **nyligen normaliserade förbindelserna mellan Israel och ett antal arabländer**.

Det förnyade partnerskapet för Medelhavsområdet och den tillhörande ekonomiska planen och investeringsplanen kommer att göra det möjligt för EU och dess södra grannskapspartner att ta itu med de många utmaningarna som vår gemensamma region står inför i dag.

I den nya agendan för Medelhavsområdet föreslås en rad åtgärder inom följande viktiga politikområden:

- 1) Mänsklig utveckling, god samhällsstyrning och rättsstatsprincipen
- 2) Stärka resiliensen, skapa välstånd och ta fasta på den digitala omställningen
- 3) Fred och säkerhet
- 4) Migration och mobilitet
- 5) Grön omställning: klimatresiliens, energi och miljö

1. Mänsklig utveckling, god samhällsstyrning och rättsstatsprincipen

Mänsklig utveckling

En mänsklig utvecklingsstrategi är en viktig del av vår agenda. Denna strategi syftar till att förbättra invånarnas livskvalitet bortom den ekonomiska dimensionen, upprätthålla deras friheter och rättigheter, ge dem möjligheter och främja resilienta, rättvisa, inkluderande och bemyndigade samhällen.

Hälsa

Hälsa är det första och främsta villkoret för en värdig tillvaro. Covid-19-pandemin har skapat utmaningar för hälso- och sjukvårdssystemen och djupt påverkat ekonomier och hela samhällen. EU och våra partner kommer att behöva dra lärdomar av covid-19-krisen för att **stärka hälsosystemen och de sociala trygghetssystemen, beredskapen och insatsförmågan.** EU har tillhandahållit och kommer fortsatt att tillhandahålla snabbt och betydande stöd för att begränsa krisens oproportionerliga börda för de mest utsatta, bl.a.

¹⁰ I en anda av förhållningssättet ”hela Afrika” och i linje med det gemensamma meddelandet *Mot en övergripande strategi för Afrika (JOIN(2020) 4 final)*.

ungdomar och kvinnor¹¹. **Vacciner är en global gemensam resurs och vaccination är det som kommer att hjälpa till att sätta stopp för pandemin över hela världen.** EU kommer att fortsätta med stödet till Covax, bl.a. med en humanitär buffert på cirka 100 miljoner doser. EU har i en Team Europe-anda hittills mobiliserat 853 miljoner euro till stöd för Covax och håller fast vid Covax som det globala initiativet att säkerställa skäligen och rättvis tillgång till säkra och effektiva vacciner för låg- och medelinkomstländer. Med utgångspunkt i erfarenheterna av EU:s vaccinstrategi är kommissionen dessutom beredd att inrätta en EU-mekanism för vaccindelning. Det skulle ge tillgång till en del av de 2,3 miljarder doser som EU har säkrat. Särskild uppmärksamhet skulle ägnas södra grannskapet, tillsammans med västra Balkanområdet, vårt östra grannskap och Afrika. Stödet skulle i första hand kunna gynna vårdpersonal och tillgodose humanitära behov. Arbetet bör bedrivas enligt principen om ”noll svinn”, vilket förutsätter att mottagarländerna är tillräckligt väl förberedda.

Ungdomar med egenmakt

Att investera i unga människor och barn bör vara en viktig idé i vårt samarbete. Egenmakt, deltagande och att få ungdomar att medverka som nydanare är viktigt för att uppnå prioriteringarna i Agenda 2030. Vi föreslår att i) stödja integrering av ungdomar i nationell politik, ii) hjälpa våra partner att förbättra styrningen av deras utbildningssystem och iii) prioritera att hantera strukturella orsaker till skolavhopp; ungdomar som varken arbetar eller studerar; skillnader i kompetens, brist på möjligheter, ungdomsarbetslöshet och kompetensflykt. Effektiv samordning och partnerskap mellan politikområden, även med ungdomsorganisationer, är avgörande för att öka sysselsättning av hög kvalitet samt möjligheterna till utbildning. Vi måste samarbeta för att öka kontakterna mellan folken som ett framgångsrikt samarbetsområde med konkreta resultat och fördelar för alla. Att öppna och underlätta tillgången till EU-program för våra sydliga partner, samt relevanta europeiska nätverk kommer att vara avgörande. I detta sammanhang kommer södra Medelhavsområdet att förbli en prioriterad region inom Erasmus+-programmet. Under perioden 2021–2027 kommer ungdomar inom ramen för Erasmus+ att dra nytta av nya möjligheter till kapacitetsuppbyggnad inom områdena för **yrkesutbildning, idrott och digital utbildning och ungdomsfrågor**. EU kommer också att sträva efter att sprida fördelarna med Erasmus+ bättre över hela regionen och öka användningen av programmet Kreativa Europa för att dra nytta av kreativiteten hos regionens unga människor. Program för skydd av barn och psykosocialt stöd för barn som påverkats av och fördrivits till följd av konflikter behöver förbättras, med särskild inriktning på tillgång till utbildning och hälso- och sjukvård.

God samhällsstyrning och rättsstatsprincipen

God samhällsstyrning och respekten för mänskliga rättigheter, grundläggande friheter, demokratiska institutioner och rättsstatsprincipen är grundläggande principer för EU, en integrerad del av vårt partnerskap sedan Barcelonaförklaringen och en del av våra gemensamma åtaganden. Dessutom främjar god samhällsstyrning, rättsstatsprincipen och

¹¹ Ett stödpaket på över 2,3 miljarder euro för södra grannskapet mobiliserades under EU:s budget i efterdyningarna av covid-19-utbrottet.

mänskliga rättigheter, bl.a. sociala rättigheter och arbetsrättigheter, social dialog och lika tillgång till rättvisa, fred, inkluderande välbefinnande och stabilitet. Dessa är grunden för anständiga arbeten, rättvis och inkluderande tillväxt och för att skapa långsiktig hållbarhet och investeringar.

I linje med EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati för 2020–2024¹² kommer EU att intensifiera sitt engagemang med partner för att främja respekten för mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och demokratiska värderingar. Domstols- och åklagarväsendets oberoende och ansvarsskyldighet är viktigt för att statliga institutioner ska hålla sig till lagen, för att medborgarna ska kunna utöva sina rättigheter och för kampen mot överträdelse av mänskliga rättigheter, korruption eller organiserad brottslighet. Hållbara strukturreformer av civila och rättsliga förvaltningar kommer att minska ojämlikheten och främja ekonomisk tillväxt. En mänsklig och användarcentrerad strategi för digitalisering av system och tjänster kommer att öka statens effektivitet och skapa förtroende för institutionerna. Demokratiska principer bör reglera förvaltningen av internet och funktionssättet för sociala medier. EU kommer fortsatt att samarbeta med partnerländerna för att säkerställa en hög skyddsnivå för de grundläggande rättigheterna till **integritet och dataskydd** och främja ytterligare konvergens med EU:s och internationella dataskyddsnormer, vilket underlättar kommersiellt utbyte och brottsbekämpande samarbete.

Den prestationsbaserade metoden¹³ som anges i NDICI för grannskapsregionen kommer att ge ytterligare ekonomiskt stöd till dessa länder, vilka visar stark ambition att genomföra bl.a. reformer av styrelseformer och rättsstatsprinciper. Stödnivån kommer att anpassas till varje partners respekt för åtaganden och deras nivå av genomförande när det gäller gemensamma värderingar och reformframsteg, särskilt i fråga om samhällsstyrning och rättsstatsprincipen.

För att skydda EU:s ekonomiska intressen är det absolut nödvändigt att de sydliga parterna ser till att bedrägerier, korruption, penningtvätt och förskingring beivras straffrättsligt på ett effektivt, avskräckande och proportionerligt sätt samt genom ändamålsenligt och effektivt samarbete med Europeiska byrån för bedrägeribekämpning. De södra partnerländerna som är parter i internationella avtal om ömsesidig rättslig hjälp bör godkänna Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo) som en behörig myndighet i de EU-medlemsstater som deltar i Eppo för genomförandet av dessa avtal¹⁴.

EU kommer att främja en rättsstatskultur genom nära engagemang av det civila samhället och näringslivet. Organisationer i det civila samhället och arbetsmarknadens parter är fortfarande viktiga samtalspartner i utformningen och övervakningen av EU-samarbetet. EU kommer fortsatt att stödja konkreta initiativ som syftar till att stärka det civila samhällets organisationer och försvarare av mänskliga rättigheter. Jämställdhet mellan män och kvinnor är inte bara en allmänt erkänd mänsklig rättighet utan också en förutsättning för välbefinnande, ekonomisk tillväxt, välbefinnande, god samhällsstyrning, fred och säkerhet; det är ett område där vi måste intensifiera våra ansträngningar, också genom att integrera kön i

¹² EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati 2020–2024 ([JOIN\(2020\) 5 final](#)).

¹³ NDICI-förordningen, artikel 17.

¹⁴ Genom att avsluta samarbetsavtal bör samarbetet mellan Eppo och de sydliga parterna underlättas.

samarbetsprogram och riktade åtgärder, i enlighet med EU:s tredje handlingsplan för jämställdhet¹⁵. Vi kommer att främja initiativ för att skydda kvinnors rättigheter och deras socioekonomiska, medborgerliga och politiska deltagande.

I enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning kommer EU fortsatt att samarbeta med våra partner för att säkerställa full åtnjutande av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

Åtgärder: Främja mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen, demokrati och god samhällsstyrning, jämställdhet och lika möjligheter för alla och stöd till det civila samhället

- Vidareutveckling av relevanta lagstiftnings- och institutionella reformer inom områdena mänskliga rättigheter och god samhällsstyrning.
- Främja moderna, effektiva och ansvariga offentliga institutioner och policyer, bl.a. valövervakning och hjälp samt oberoende rättssystem som är tillgängliga för alla människor, skyddar misstänkta rättigheter, stöder brottsoffer och främjar förbättrade förhållanden för frihetsberövade.
- Stödja åtgärder för att bekämpa alla former av diskriminering.¹⁶
- Främja internationella sociala rättigheter och arbetsrättigheter, liksom internationella arbetsnormer som har klassificerats av Internationella arbetsorganisationen (ILO).
- Stödja kvinnors och ungdomars (och även barn) ekonomiska egenmakt, uppmuntra deras aktiva medverkan i beslutsfattandet.
- Främja åtgärder för att eliminera våld mot kvinnor och flickor, bl.a. konfliktrelaterat sexuellt och könsbaserat våld.
- Tillhandahålla kapacitetsuppbyggnad för civilsamhällesorganisationer, däribland stöd för den digitala och gröna omställningen.
- Stödja utvecklingen av moderna ramar för dataskydd baserat på övergripande regler som tillämpas av starka och oberoende tillsynsmyndigheter. Främja ratificeringen och genomförandet av de relevanta internationella konventionerna.

Åtgärder: Stärka mänsklig utveckling, hälsa och samarbete om ungdom, utbildning, kompetens och kultur

- Stödja hälsosystemens beredskap och reaktionskapacitet inför pandemier.
- Deltagande i unionsprogram som t.ex. Erasmus+, Marie Skłodowska-Curie-åtgärder under Horisont Europa, programmet Kreativa Europa samt i relevanta europeiska nätverk.
- Samarbete och utbyte av erfarenheter i samband med innovationsinsatser och stöd till utvecklingen av strategier för smart specialisering.
- Samarbete om digital utbildning inom handlingsplanen för digital utbildning 2021–2027.
- Samarbete på plattformar för yrkeskunskapscentrum, bl.a. genom ETF:s kunskapsnät, för

¹⁵ EU:s tredje handlingsplan för jämställdhet (JOIN(2020) 17 final).

¹⁶ Inklusivt på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning.

att skapa lokala kompetens ekosystem och förbättra omskolning.

- Samarbete för att förutse kompetensbehov och utforma och utveckla färdigheter och strategier i ett perspektiv för livslångt lärande med stöd av Europeiska utbildningsstiftelsen för yrkesutbildning, kompetens och kapacitetsutveckling, bl.a. kompetens för gröna jobb och grön ekonomi.
- Stödja integrerade metoder och kapacitet hos relevanta ministerier (utbildning, arbetsmarknad, hälsa, kultur och socialt skydd) för att förbättra tillgången till och kvaliteten på tjänsterna för ungdomar och unga som varken arbetar eller studerar.
- Utvidga initiativ inspirerade av EU:s ungdomsgarantisystem.

2. Stärka resiliensen, skapa välbefinnande och ta fasta på den digitala omställningen

Covid-19-pandemin har påverkat alla ekonomier runt Medelhavet och har förvärrat strukturella ekonomiska obalanser¹⁷, och betonat behovet av inkluderande, resilienta, hållbara och uppkopplade ekonomier. Ansträngningarna bör se till att ingen lämnas utanför och göra det möjligt för länder att ta tillvara trender, även den dubbla gröna och digitala omställningen, vilket kan påskynda hållbar tillväxt.

Resilienta ekonomier

Stärkandet av den socioekonomiska resiliensen bör förbli en viktig samarbetsprioritering. Detta innebär att vi skapar ekonomiska buffertar mot framtida chocker och tar itu med betalningsbalansutmaningar, däribland ohållbar skulddynamik. Makroekonomiskt stöd, baserat på uppfyllandet av specifika villkor, och riktat stöd, främst genom budgetstöd¹⁸, för genomförandet av den offentliga finansförvaltningen och inhemska strategier för mobilisering av intäkter, kommer att bidra till ansträngningar för att öka det finanspolitiska utrymmet¹⁹ och den finanspolitiska rättvisan.

En starkare användning av euron i regionen skulle stärka förbindelserna med EU och underlätta ekonomisk och finansiell stabilitet. Det skulle säkerställa bättre korrelation mellan regionens viktigaste handels- och investeringspartner och diversifieringen av valutamixen som används vid betalningar, handel och riskförvaltning.

Ett förnyat åtagande att förbättra näringslivsklimatet²⁰ kommer att vara nödvändigt för att skapa förtroende hos lokala och internationella aktörer inom den privata sektorn, locka investerare och öka handeln. Med hänsyn till dynamiken i ländernas politiska

¹⁷ Åtgärder för begränsning av smittspridning som begränsar transport och ekonomisk aktivitet har fått omfattande konsekvenser och har ökat ojämlikheten, särskilt för de unga och de mest utsatta, med stigande arbetslöshet och minskande tillväxt, handelsflöden, direktinvesteringar och överföringar. Kostnaden för pandemin för de offentliga finanserna har undergrävt de finanspolitiska konsolideringsinsatserna och påfrestat de sociala trygghetssystemen.

¹⁸ Södra grannskapet står för nästan 25 % av den nuvarande EU-budgetstödföljen globalt.

¹⁹ Vanligtvis definierat som det budgetutrymme som gör det möjligt för en regering att tillhandahålla resurser för offentliga ändamål utan att undergräva den finanspolitiska hållbarheten.

²⁰ Enligt Världsbankens rapport *World Bank 2019 Doing Business report* är det regionala genomsnittet i Mellanöstern och Nordafrika 58,30 av 100 (112:e plats).

ekonomi bör vi komma överens om prioriterade områden där väl utformade, mätbara och genomförbara reformer bör genomföras. Överenskommelser om dessa prioriteringar bör ingå i partnerskapsprioriteringarna eller motsvarande policydokument. EU kommer i samarbete med medlemsstaterna att ge stöd på grundval av partnersns åtagande att enhetligt och effektivt genomföra ekonomiska reformer och samhällsstyrningsreformer inom dessa områden.

Initiativ för att **främja socioekonomisk hållbarhet på lokal nivå kan också bidra till att stärka de nationella systemen**. Vår förstärkta politiska dialog²¹ bör också uppmuntra till fördjupning av offentlig-privata dialoger.

Hållbara ekonomier

Ekonomisk diversifiering är viktig, särskilt för länder som är starkt beroende av sektorer som är utsatta för ekonomiska chocker. EU och dess partner kommer att samarbeta för att utnyttja tillväxten i de gröna och digitala ekonomierna, i enlighet med de mål som har fastställts genom sektorsdialogerna om unionen för Medelhavsområdet. Den blåa ekonomins potential²² bör också integreras enhetligt i den ekonomiska utvecklingsplaneringen vid sidan om den sociala ekonomin. Tack vare sina affärsmodeller som sätter människor och planeten i första rummet har den sociala ekonomin potential att hantera många samhällsutmaningar och ökar resiliensen i vårt samhälle i kristider.

Dessutom har **fokuset på öppen strategisk autonomi och omstrukturering av globala värdekedjor i kölvattnet av pandemin** potential att skapa nya möjligheter för de södra grannstaterna. Ekosystemets tillvägagångssätt²³, utvecklat i kommissionens industristrategi²⁴, kan också bidra till diversifieringsinsatser och till utvecklingen av ”win-win”-initiativ inom områdena marknadsintegration, lagstiftningskonvergens och ekonomisk integration. Industrikluster i det södra grannskapet kan hjälpa den ekonomiska utvecklingen genom att ansluta företag till globala och regionala värdekedjor, minska isoleringen av små och medelstora företag, främja innovation och generera mer handel och investeringar.

Stöd till den privata sektorn, särskilt små och medelstora företag, kommer också att spela en grundläggande roll²⁵. EU och dess partner bör samarbeta för att stödja entreprenörskap och dess ekosystem, bl.a. socialt och kooperativt företagande, och nystartade företag från idégenerering till mognad. Potentialen i diasporagrupper bör utnyttjas mer aktivt för att överföra kompetens, kunskap och teknik och bidra till att skapa företagsförbindelser mellan EU och de södra partnererna.

²¹ Politisk dialog om de reformer som stöds genom prestationsavtal avseende sektorreformer kommer att möjliggöra en minskning av riskerna i samband med EU:s ekonomiska stöd och söka synergieffekter med kompletterande instrument som blandning och investeringar.

²² I insatserna kommer man att granska ministerförklaringen från unionen för Medelhavsområdet om hållbar blå ekonomi (2 februari 2021) och det arbete som genomförs inom ramen för EU:s initiativ för hållbar utveckling av den blåa ekonomin i västra Medelhavsområdet (WESTMed Initiative) <https://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2021/02/Declaration-UfM-Blue-Economy-EN-1.pdf>

²³ Dessa ekosystem omfattar alla aktörer som verkar i en värdekedja: från de minsta, nystartade företagen till de största företagen, från akademien till forskning, tjänsteleverantörer till leverantörer.

²⁴ *En ny industristrategi för EU (COM(2020) 102 final)*.

²⁵ Små och medelstora företag i regionen bidrar till över två tredjedelar av den totala formella sysselsättningen.

Likviditetsgapet för små och medelstora företag i regionen utgör en verklig broms för deras utveckling. Vad gäller tillgång till finansiering, som också bör omfatta flyktingar, avser vi att samarbeta med internationella finansieringsinstitutioner för att utarbeta en heltäckande metod för finansiell inkludering, bl.a. mikrofinansiering och finansiering av sociala företag, och vad gäller användningen av nya finansiella instrument, bl.a. riskkapital, affärsänglar och etisk finansiering.

Forskning och innovation ger oöverträffade fördelar för vilket framåtblickande politiskt mål som helst som man vill uppnå. Utbyggd forskning och innovation, däribland associering till ramprogrammet Horisont Europa²⁶, leder också till mer resilient och inkluderande tillväxt, och även skapandet av hållbara sysselsättningsmöjligheter. Ett framgångsrikt samarbete gällande konnektivitetens mänskliga dimension, bl.a. innovation och vetenskap, kommer att intensifieras för att skapa ett kunskapssamhälle och -ekonomi.

Uppkopplade ekonomier

Medelhavsområdet har humankapitalet för att dra nytta av den digitala omställningen och bli en konkurrent i den globala digitala ekonomin.

För att stödja digitala omställningsinsatser föreslår vi att vi strukturerar vårt arbete kring fyra pelare: i) samhällsstyrning, policy och regler, ii) utveckling av infrastruktur, stöd för allmän tillgång till förbättrade och säkra nät till ett rimligt pris, iii) digital kompetens, färdigheter och entreprenörskap, och iv) e-tjänster. Målet är att öka innovativ digital omställning genom att uppmuntra utplacering av plattformar och policyer, däribland e-förvaltning, e-hälsa, e-handel, digital tillgång till kultur och kulturarv, och digital kompetens inom utbildning, samtidigt som man säkerställer användarvänlig och etisk användning av teknik i enlighet med EU:s stadga om grundläggande rättigheter. Vi föreslår också att vi skapar bättre digitala anslutningar över Medelhavet och bidrar till ekonomisk integration.

Handel och investeringar är väsentliga för att frigöra regionens potential. För att öka konkurrenskraften föreslår vi att man prioriterar minskningen av icke-tariffära hinder och minskningen av handelskostnader. Fokus bör läggas på befintliga multilaterala, regionala och bilaterala avtal helt ska genomföras och efterlevas för att stödja handeln, få investerarnas förtroende och undvika uppkomsten av protektionism och handelsbegränsningar. Med utgångspunkt i det befintliga nätverket av associeringsavtal och de förhandlingar om ett djupgående och omfattande frihandelsområde som pågår med Marocko och Tunisien föreslår vi också dialoger för att identifiera partnernas intresse av en modernisering av sina handels- och investeringsförbindelser med EU, på områden som exempelvis rör underlättande av investeringar, hållbar utveckling, tjänster, och när så är relevant, jordbruk, för att bättre anpassa dem till dagens utmaningar.

Utnyttja möjligheterna **på subregionala, regionala och kontinentala nivåer** kan också bidra till ekonomisk diversifiering och fördjupa integrationen. Alla södra Medelhavsländernas godkännande av översynen av den regionala konventionen om Europa–Medelhavstäckande

²⁶ Horisont Europa kommer även fortsättningsvis att stödja internationellt samarbete mellan forskare och företag i EU och resten av världen, även inom ramen för vetenskaplig diplomati.

regler om förmånsursprung bör främjas. Synergieffekter med Afrika söder om Sahara kommer att undersökas aktivt, särskilt i samband med det kontinentala frihandelsområdet i Afrika och inrättandet av en gemensam afrikansk lufttransportmarknad, i syfte att underlätta uppkomsten av riktade kontinentala värdekedjor och stödja hållbara investeringar.

Transport är en viktig del av de strategier och instrument som stöder utvecklingen av södra Medelhavsområdet, vilket framgår av strategin hållbar och smart mobilitet²⁷. Vi bör ta tillfället i akt att **koppla transportinfrastruktur genom interoperabilitet mellan regler och standarder**. Den snabba utvecklingen av transportnätet i Medelhavsregionen och de transportpolitiska reformmål som fastställts gemensamt inom den regionala transporthandlingsplanen, och som stöds av det pågående tekniska samarbetet kommer att prioriteras. Logistik, som täcker både regional infrastruktur och kopplingar till tullsamarbete, kommer att ingå i våra Aid for Trade-initiativ. Rymdsamarbetet kommer fortsatt att spela en stödjande roll, särskilt genom gemensamma åtgärder för användning av fria och öppna tjänster via Galileo och utvidgningen av Egnos.

Inkluderande ekonomier

Enligt den nya agendan för Medelhavsområdet föreslår vi att vi arbetar tillsammans för att stödja system och återhämtningsstrategier, i enlighet med de mål som fastställts i unionen för Medelhavsområdets sektoriella dialog om sysselsättning och arbete²⁸ som i) främjar lika möjligheter och resultat, och ii) prioriterar social dialog, socialt skydd och inkludering för att ta itu med sociala och territoriella ojämlikheter.

Enorma positiva vinster kan uppnås genom att skapa möjligheter för ungdomar i deras hemländer genom att förhindra kompetensflykt och skapa anständig sysselsättning för alla²⁹ och genom att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och deras ekonomiska egenmakt. Detta bör vara en central fråga vid utformningen och genomförandet av ekonomiska reformer och investeringsinitiativ. Dessutom bör vi fokusera på effekterna av den informella ekonomin³⁰ om människors välfärd och parternas offentliga finanser och stödja kompetenspolitiken för alla, även när det gäller att stödja formalisering.

Åtgärder: Stöd till inkluderande, resilienta, hållbara och uppkopplade ekonomier

- Samfinansiera hållbara investeringar som finansieras av parternas statliga återhämtningsfonder inom ramen för EFHU+.
- Utveckla och stödja gemensamma reformmatriser med fokus på investerings- och näringslivsklimatet.

²⁷ *Strategi för hållbar och smart mobilitet (COM(2020) 789 final).*

²⁸ Ministerförklaringen för Medelhavsområdets sysselsättnings- och arbetsmarknadsministrar, Cascais, april 2019.

²⁹ Enligt uppskattningar från ILO förlorades 17 miljoner heltidsjobb under andra kvartalet 2020, jämfört med sista kvartalet 2019.

³⁰ ILO:s rekommendation nr 204 om övergången från den informella till den formella ekonomin beskriver den s.k. informella ekonomin som all ekonomisk verksamhet som utförs av arbetstagare och ekonomiska enheter som – rättsligt eller i praktiken – inte täcks eller inte omfattas i tillräcklig grad av formella arrangemang.

- Stödja initiativ för att hjälpa partnerna att locka till sig och behålla möjligheterna att diversifiera värdekedjan i utvalda sektorer, anpassade till principerna för god samhällsstyrning.
- Uppmana partnerna att delta i skatteinitiativet från Addis Abeba³¹.
- Öka stödet till de gröna, blåa och sociala ekonomierna genom innovativa finansiella verktyg, (bl.a. etisk finansiering) och utvecklingen av adekvata reglerande ekosystem.
- Stödja genomförandet av policyer för små och medelstora företag med vägledande hänvisning till principerna i *Small Business Act* för Europa och i meddelandet *An SME Strategy for a sustainable and digital Europe* från mars 2020³².
- Stödja en väl fungerande social dialog på alla relevanta nivåer.
- Ge tekniskt stöd för att främja ekonomisk integration, särskilt för digitala betalningar och digital kompetens för små och medelstora företag, särskilt på landsbygden.
- Deltagande i EU:s ramprogram Horisont Europa.
- Integrera stöd för den sociala ekonomin i regionala och bilaterala program, däribland stöd för att utveckla lämpliga rättsliga och politiska ramar, stärka institutionell kapacitet och möjliggöra ömsesidigt lärande.
- Stödja konvergens i lagstiftningen inom telekommunikation, elektronisk identifiering och betrodda tjänster, ramar för skyddet av personuppgifter och fria flödet av andra data än personuppgifter. Modernisera handels- och investeringsförbindelserna med partner som är intresserade av en närmare integration med EU, särskilt inom områden som underlättande av investeringar, tjänster, hållbar utveckling och jordbruk.
- Stödja regionens integration i det kontinentala frihandelsområdet i Afrika för att stimulera skapandet av riktade kontinentala värdekedjor.
- Samfinansiera investeringar för att förstärka tillgängligheten av allmänt förekommande telekommunikationsinfrastruktur med stor bandbredd. Se till att principerna i EU:s 5G-verktygslåda³³ tas i bruk för att säkerställa nätverkssäkerhet.
- Öka insatserna för att anta vägledande kartor över det framtida transportnätet i Medelhavsregionen (TMN-T) som kommer att utgöra den externa dimensionen av det transeuropeiska transportnätet (TEN-T), samtidigt som man redan prioriterar projekt på detta nätverk och bidrar till att länka samman Afrika söder om Sahara, Nordafrika och Europa.
- Stödja konvergens i lagstiftningen inom alla transportområden i enlighet med den

³¹ Skatteinitiativet från Addis Abeba är ett partnerskap med flera berörda parter som syftar till att förstärka mobiliseringen av inhemska intäkter i partnerländerna.

³² *En SMF-strategi för ett hållbart och digitalt EU (COM(2020) 103 final)*.

³³ *Säker 5G-utbyggnad i EU – Genomförande av EU:s verktygslåda (COM(2020) 50 final)*. Genom meddelandet om EU:s 5G-verktygslåda åtar sig EU att genomföra principerna för verktygslådan, utformad för att säkerställa en säker utbyggnad av bredbandsinfrastruktur, inte bara i EU utan även i alla externa projekt som använder EU-finansiering, även via internationella finansieringsinstitutioner som t.ex. EIB.

regionala transporthandlingsplanen 2021–2027 genom EuroMed-transportprojekt.

- Hjälpa fram utvecklingen av hållbar turism.

3. Fred och säkerhet

De långvariga konflikterna i Medelhavsregionen utgör ett stort hinder för politisk stabilitet och hållbar utveckling. Gemensamma ansträngningar för att förebygga och lösa konflikter, främja säkerhetssamarbete, mildra konsekvenserna av konflikter och ta itu med deras grundläggande orsaker är högsta prioriteter för att skydda människor och låta dem utvecklas.

För sin del är EU redan den främsta givaren av humanitärt bistånd och utvecklingsbistånd. EU kan använda ett brett spektrum av instrument i en tredelad koppling mellan humanitärt bistånd, utvecklingssamarbete och fred. Det är också en **tillhandahållare av säkerhet** genom användningen av uppdrag och insatser inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP), medling och stabiliseringsåtgärder, samt begränsande åtgärder. EU har byggt upp trovärdighet med en konsekvent ståndpunkt om vikten av respekt för internationell rätt. Som en pålitlig partner är EU unikt placerat för att sammanföra motstridiga parter, internationella och regionala partner samt andra berörda parter, såsom aktörer inom humanitär utveckling och fredsbyggande i dialog om strategiska frågor, minska spänningar och bidra till insatser för att lösa konflikter. Många sydliga partner efterlyser ett ökat EU-engagemang och gemensamma insatser för att ta itu med långvariga konflikter och deras effekter. Erfarenheten visar att en sådan sammankallande och diplomatisk roll endast kan vara effektiv om EU:s medlemsstater visar enighet och agerar tillsammans på bilateral och multilateral nivå. EU-medlemsstaternas engagemang, även på högsta nivå, är därför viktigt, liksom en uppgraderad och intensifierad politisk dialog över Medelhavet för att skapa förtroende, minska spänningar och hjälpa till att lösa konflikter.

På grundval av detta bör EU och dess medlemsstater och partner förnya ansträngningarna för att nå en lösning i fredsprocessen i Mellanöstern; I detta avseende kommer EU att sträva efter att uppmuntra och bygga vidare på den senaste tidens upprättande av diplomatiska förbindelser mellan Israel och ett antal arabländer i syfte att förbättra utsikterna för en förhandlad tvåstatslösning grundad på de internationellt överenskomna parametrarna, såväl som regional fred och säkerhet. EU - som sammankallande av konferenser om Syrien - och de södra partnerländerna bör intensifiera ansträngningarna för att lösa den förödande och nu tio år långa konflikten i Syrien till stöd för FN-ledda insatser. De bör också fortsätta att stödja Libanons egna ansträngningar att lösa sina inhemska ekonomiska, sociala och politiska kriser. EU och dess partner bör samarbeta närmare för att hantera fred, stabilitet och utvecklingsutmaningar i Sahelregionen. EU och dess södra grannländer bör också öka sitt stöd för insatserna att nå en lösning i frågan om Västsahara inom ramen för den FN-ledda processen. Att hitta en hållbar och inkluderande politisk lösning på den långvariga krisen i Libyen är också en prioritering. EU kommer fortsatt att engagera sig aktivt inom ramen för och till stöd för den FN-ledda Berlinprocessen, även på operativ nivå genom Irini-insatsen och genom andra bidrag. EU kommer att utforska eventuellt ytterligare stöd till genomförandet av vapenvilan, och stödja landets konstitutionella process och valprocess och

långsiktiga stabilisering. För att hitta lösningar på kriserna i regionen kommer EU fortsatt att stödja FN:s insatser och samarbeta med regionala aktörer och organisationer, särskilt Arabförbundet, Afrikanska unionen och relevanta subregionala grupperingar³⁴. I östra Medelhavsområdet kommer EU att stödja en fredlig dialog grundad på internationell rätt, bl.a. genom en multilateral konferens som skulle kunna ta itu med frågor där multilaterala lösningar behövs. EU och dess södra grannskapspartner bör arbeta konstruktivt för att upprätthålla stabiliteten och säkerheten även för regionen i stort.

Det multilaterala systemet står inför viktiga utmaningar när de flesta frågor bara kan lösas multilateralt. **EU och dess sydliga partner delar ett gemensamt intresse av att stödja ett vitaliserat multilateralt system med FN i centrum.** Vi bör samarbeta och stärka detta samarbete i multilaterala forum, särskilt om fred och säkerhet, om globala frågor och om att stärka regelbaserad handel, rättsstatsprincipen, mänskliga rättigheter, skydd av barn och god samhällsstyrning, samt om FN-agendor som behandlar ”kvinnor, fred och säkerhet” och ”ungdom, fred och säkerhet”

Stora säkerhetshot som **terrorism, hybridhot samt it-brottslighet och organiserad brottslighet**, däribland handel med olagliga skjutvapen, narkotikahandel och penningtvätt, är centrala utmaningar; de kan endast hanteras genom gemensamma ansträngningar.

Terrorism och dess finansiering, radikalisering, våldsam extremism och fenomenet **utländska terroriststridande** (Foreign Terrorist Fighters) förekommer på och påverkar båda sidor av Medelhavet, och är ofta sammankopplade. Nyligen genomförda attentat har understrukt behovet av att fördjupa våra strategiska dialoger på hög nivå om terrorismbekämpning. Med utgångspunkt i befintligt samarbete, särskilt brottsbekämpning, måste vi intensifiera våra ansträngningar att förhindra radikalisering, och bl.a. fördjupa interreligiös och interkulturell dialog och bygga upp kapacitet för att komma till rätta med våldsam extremism, rekrytering på nätet, förhindra spridning av terrorisminnehåll på nätet och bekämpa olaglig handel med kulturarv. Internationellt samarbete är fortfarande viktigt och EU är också berett att utöka sitt tekniska bistånd, bl.a. rörande brister vad gäller penningtvätt/bekämpning av terrorismfinansiering, även via sitt nätverk av experter som utstationerats i viktiga delegationer i regionen.

Digitalisering erbjuder viktiga möjligheter, men öppnar också för nya hot, bl.a. ökad sårbarhet för kritisk infrastruktur (t.ex. energi, transport, bank och hälsa). Vi måste samarbeta för att skapa cyberresiliens, bl.a. mot desinformation och påverkansverksamhet, dela bästa metoder, utbilda cybersäkerhetsexperter och utforska möjligheter som erbjuds av innovativa verktyg för brottsbekämpande ändamål, med full respekt för mänskliga rättigheter och medborgerliga friheter. Vi måste tillsammans försöka att förbättra samarbetet mot cyberhot och till fullo utnyttja befintliga internationella ramar, såsom Europarådets Budapestkonvention, i detta syfte.

³⁴ På så sätt kan EU bygga vidare på partnerskapet med FN i krishanteringsfrågor, sin dialog och sitt samarbete med Arabförbundet, partnerskapet mellan FN, EU och AU, och samarbeta enligt samförståndsavtalet mellan EU och AU om fred, säkerhet och samhällsstyrning.

I linje med rådets slutsatser 2021 om klimat- och energidiplomati kommer EU att stärka och integrera arbetet med **klimat-, säkerhets- och försvarsfrågorna**, bl.a. genom ökade åtgärder för klimatanpassning och katastrofriskreducering samt samarbete med FN och regionala organisationer.

Vi föreslår användning av de verktyg som anges i **EU:s strategi för en säkerhetsunion**³⁵ för att stärka kapaciteten och samarbetet mellan brottsbekämpande, rättsliga och civila myndigheter. Dessutom bör samarbetet kring kemisk, biologisk, radiologisk och nukleär (CBRN) riskreducering samt om civilskydd och katastrofriskhantering förbättras ytterligare.

Samarbetet om brottsbekämpning och rättsligt samarbete bör stärkas mellan EU och partnerländerna, även med hjälp av relevanta EU-organ (Europol, Cefpol, Frontex, Europeiska centrumet för övervakning av narkotika och narkotikamissbruk, Eurojust), även genom förhandlingar om samarbetsavtal mellan EU och de södra grannländerna. För detta ändamål ska EU samarbeta med de södra partnerländerna för att säkerställa att deras brottsbekämpningssystem och rättsliga system uppfyller höga standarder för dataskydd och respekterar mänskliga rättigheter.

Förbättrat rättsligt samarbete i civila ärenden behövs för att förbättra genomförandet av avtalen och ta itu med gränsöverskridande bortföranden av barn, barns skydd och underhållsskyldigheter. Anslutning till och korrekt genomförande av Haagkonventionerna om internationell privaträtt³⁶ bör prioriteras i regionen.

EU föreslår att ytterligare utveckla sitt partnerskap i säkerhetsfrågor med sina grannländer samt att förbättra det operativa samarbetet, bl.a. för sjösäkerhet och kustbevakningssamarbete. Sådana paket bör skraddarsys, motsvara respektive behov och ha högt politiskt stöd för att ge bästa garanti för konkreta resultat. Samarbete med regionala och internationella organisationer är också mycket viktigt, även med Nato inom ramen för de gemensamma Warszawa- och Bryssel förklaringarna.³⁷

Åtgärder: Samarbete om fred, konfliktlösning och förebyggande åtgärder

- Uppgradera och intensifiera den politiska dialogen mellan EU och dess medlemsstater och sydliga partner för att fördubbla gemensamma insatser för att lösa konflikter och minska spänningarna i regionen med hjälp av alla verktyg på ett integrerat sätt.
- Investera i förebyggande kamp mot radikaliserings, konfliktlösning och stabilisering genom en integrerad metod i förhållande till konflikter och kriser, och agera i alla faser av konfliktykeln.
- Säkra resiliens genom att bättre koppla samman humanitära, utvecklingsmässiga, fredsmässiga och säkerhetsmässiga insatser.
- Där det är ömsesidigt fördelaktigt deltagande i GSFP-uppdrag och -operationer med

³⁵ *Strategi för EU:s säkerhetsunion (COM(2020) 605 final).*

³⁶ <https://www.hcch.net/en/home/>

³⁷ https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133163.htm

https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_156626.htm

hjälp av instrument som ramavtal om deltagande.

- Stärka kvinnors och ungdomars roll i fredsbyggande i linje med EU:s politiska åtagande för genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet på regional och internationell nivå.

Åtgärder: Säkerhetssamarbete

- Öka terrorismdialogerna, även om penningtvätt/bekämpning av terrorismfinansiering, och uppmana till ratificering och genomförande av relevanta internationella konventioner.
- Stärka samarbete om terrorismbekämpning, förebyggande och kamp mot radikaliserings, kamp mot organiserad brottslighet, olagliga skjutvapen och narkotika.
- Snabbt genomförande av följande program: ”CT Inflow”, Euromed police, ”EU4 Monitoring Drugs”, EuroMed Justice och CyberSouth.
- Vidareutveckla EU:s kompetenscentrum för riskminimering av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen (CBRN), som visade sig vara en viktig tillgång i hanteringen av covid-19-pandemin samt andra åtgärder för att hantera säkerhetshot.
- Förbättra arbetet med klimatesiliens och -anpassning, investera i förebyggande åtgärder och förstärka samarbetet om civilskydd och katastrofriskhantering grundat på program som PPRD South³⁸.
- Samverka med partnerländer för att stärka det rättsliga och polisiära samarbetet med EU, även genom förhandlingarna om samarbetsavtalen med Europol och Eurojust.
- Förbättra det civilrättsliga samarbetet i civilrättsliga ärenden genom att främja tillgången till och korrekt genomförande av relevanta konventioner som utarbetats av Haagkonferensen för internationell privaträtt.

4. Migration och mobilitet

Migration är ett globalt fenomen som kräver gemensamma insatser, solidaritet och global ansvarsdelning. Inget land kan effektivt hantera migration eller utmaningarna med irreguljär migration på egen hand. EU:s nya migrations- och asylpakt syftar till en stegvis förändring i vårt engagemang med våra internationella partner. Den är centrerad på omfattande, skraddarsydd, balanserade och ömsesidigt fördelaktiga partnerskap. Det slutgiltiga målet är att se till att migration bara sker säkert och under ordnade former, att förhindra farliga resor och undvika förlust av liv genom att bekämpa smuggling och stärka samarbete rörande migrationsstyrning, samt att ge internationellt skydd för dem som behöver det. Länder ska kunna erbjuda en stabil och förutsägbar social och ekonomisk framtid och skapa verkliga möjligheter, särskilt för sina ungdomar. EU kommer aktivt att arbeta för att ta itu med de grundläggande orsakerna till irreguljär migration och tvångsförflyttning genom konfliktlösning och genom att ta itu med de socioekonomiska utmaningar som förvärrats av covid-19.

³⁸

PPRD Sud III – Prévention, Préparation et Réponse aux catastrophes naturelles et d'origine humaine dans les pays partenaires du Moyen-Orient et d'Afrique du Nord.

Den nya migrations- och asylpakten utgör en förstärkt grund för att uppnå detta mål och ger ett hållbart och långsiktigt svar när det gäller migrations- och asylhantering.

Våra förstärkta partnerskap för migration kommer att omfatta alla de olika aspekterna av migration och asyl, med beaktande av EU och partnerländernas intressen. Samtidigt kommer dessa att finnas med i de olika delarna av vårt samarbete – politiskt, säkerhetsmässigt och ekonomiskt.

Varje land står inför specifika situationer och har sina egna möjligheter. Det finns ingen universallösning, här behövs skraddarsydda lösningar. Detta återspeglas och kommer fortsatta att återspeglas i EU:s omfattande partnerskap med varje land, i linje med den nya migrations- och asylpakten.

EU kommer även fortsättningsvis att **skydda behövande och stödja värdsamhällen** och konstaterar att flera länder i södra Medelhavsområdet tar emot ett stort antal flyktingar och migranter.

Irreguljär migration medför utmaningar för både regionen och EU, också för att den förstärker de kriminella nätverkens destabiliserande inflytande och ekonomiska makt. Lösningen ligger i att ta itu med dessa frågor tillsammans. På det sättet kommer EU och partnerländerna avsevärt att **öka de gemensamma ansträngningarna för att bekämpa människohandel och bekämpa de kriminella nätverk som ligger bakom migrant-smuggling och människohandel**³⁹. Att stärka styrningen av **migration och asyl** samt gränsförvaltningskapaciteten är av avgörande betydelse. EU är berett att stödja i linje med partnerländernas behov.

I dessa partnerskap ingår viktiga delar som att öka samarbetet om återvändande, återtagande och hållbar återanpassning och göra återvändande effektivare. För att stödja dessa partnerskap kommer EU att mobilisera **alla** sina relevanta politiska åtgärder, verktyg och instrument som en del av en övergripande strategi. Med tanke på vikten av frivilligt återvändande tänker kommissionen anta en strategi för frivilligt återvändande och återanpassning och kommer att fastställa nya tillvägagångssätt för utformning, främjande och genomförande av program till stöd för frivilligt återvändande och återanpassning.

EU är också berett att stödja laglig migration och mobilitet med våra partner, i linje med sina och medlemsstaternas befogenheter. Vidarebosättning är ett beprövat sätt att ge skydd åt de mest utsatta flyktingarna. Talangpartnerskap för att främja laglig migration och mobilitet med relevanta södra grannskapspartner kommer att vara en integrerad del av vårt samarbete, samtidigt som man tar hänsyn till risken med kompetensflykt.

Samarbete på regional och multilateral nivå bör undersökas ytterligare, även genom treparts- och syd-syd-samarbete, eftersom partnererna i södra Medelhavsområdet är ursprungs-, transit- och destinationsländer. På regional nivå kommer samarbetet att avancera inom den

³⁹ På konferensen om bekämpning av smuggling den 13 juli 2020, som hölls i Italien och med deltagande av EU och betydelsefulla afrikanska partner, åtog sig partnererna att gemensamt bekämpa smuggling.

gemensamma handlingsplanen från Valletta⁴⁰ och Khartoum⁴¹ och Rabat⁴²processerna, däribland en strategi som omfattar alla delar av färdvägarna. I detta sammanhang bör det trilaterala samarbetet med FN såväl som med regionala aktörer, bl.a. genom att bygga på den framgångsrika erfarenheten av den trilaterala arbetsgruppen AU–EU–FN i Libyen, förstärkas ytterligare.

Kommissionen och den höga representanten föreslår att man använder alla verktyg som står till dess förfogande, även EU-byråer, NDICI⁴³ och relevanta, interna instrument för att ge operativt och ekonomiskt stöd inom området migration och mobilitet.

Åtgärder: Förstärka samarbetet gällande migration och mobilitet på grundval av ett skräddarsydd, heltäckande, balanserade och ömsesidigt fördelaktiga partnerskap

- Stödja partnernas förmåga till effektiv styrning av migration och asyl samt gränsförvaltning, alla aspekter av asyl- och migrationssystem och återtagandeförmåga.
- Målinriktat bistånd för att skapa socioekonomiska möjligheter för migranter, tvångsförflyttade personer och värdsamhällen, däribland i samband med återhämtningen efter Covid-19, med särskild vikt på marginaliserade regioner.
- Öka samarbetet om effektivt återvändande och återtagande; stöd till frivilligt återvändande och hållbar återanpassning från EU men även mellan enskilda partnerländer.
- Skapa lagliga vägar till Europa via fortsatta insatser på vidarebosättningar och på program för arbetskraftens rörlighet, särskilt snabb lansering av talangpartnerskap, samtidigt som EU:s och medlemsstaternas befogenheter till fullo respekteras.
- Utforska treparts- och syd-syd-samarbetsramar och förstärka samarbetet med regionala och internationella aktörer.

5. Grön omställning: klimatresiliens, energi och miljö

Det södra grannskapet är ett av de mest utsatta områdena i världen när det gäller klimatförändring och miljöförstöring. Samtidigt är Medelhavsregionen hemvist åt några av världens bästa sol- och vindresurser, vilket innebär unika möjligheter för rent energisamarbete, med vätagasproduktion som en ny strategisk prioritering. Det fullständiga genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling, Parisavtalet och internationellt överenskomna mål för biologisk mångfald kommer att vara avgörande för att bättre förbereda regionen för framtida systemchocker. Den europeiska gröna given utgör en unik möjlighet för samarbete om strategiska prioriteringar. Omfattande förstärkning av miljö-, energi- och klimatresiliensen

⁴⁰ <https://www.jvapfollowup.org/jvap/>

⁴¹ <https://www.khartoumprocess.net/>

⁴² <https://www.rabat-process.org/fr/>

⁴³ NDICI innefattar ett mål på 10 % för migrationsrelaterade åtgärder.

kan bidra till att begränsa riskerna för människors liv och försörjning och främja hållbar utveckling, nya arbetstillfällen och övergång till sektorer med högt mervärde.

Grön tillväxt och klimatåtgärder

EU och dess partner kommer att samarbeta för **att öka sin klimatambition och effektivisera målen, gå över till grön tillväxt och utveckla eller stärka sammanhängande, uppnåbara och mätbara klimatåtgärder** i linje med partnernas nationellt fastställda bidrag enligt Parisavtalet, nationella anpassningsplaner och den externa dimensionen av den europeiska gröna given. Fokus kommer att läggas på i) klimat- och miljöstyrning, dess koppling till offentliga finanser och finanspolitiska initiativ, och övervakning av mål, ii) stöd till initiativ för koldioxidprissättning, iii) administrativ kapacitet och målinriktad teknisk hjälp för att genomföra och tillämpa lagstiftning både på central och lokal nivå, och iv) utbildning och åtgärder för att öka medvetenheten i både den privata sektorn och befolkningen i stort som förändrare. Tjänster och data inom jordobservationsprogrammet Copernicus stöder grön tillväxtpolitik och klimatövervakning. Samarbetet kan även främja genomförandet av planer för hållbar mobilitet i städer i regionen samt utveckla gröna multimodala transportlösningar. Denna insats kommer att kräva en samordnad och förstärkt politisk dialog⁴⁴ med alla berörda parter, däribland den privata sektorn och det civila samhället, bl.a. på lokal nivå. Regionens prioritering är att öka anpassningsförmågan till klimatförändringar och katastrofriskreducering. Fokus kommer att läggas på i) stöd till klimatreiliens, ii) klimatsäkra investeringar, iii) investeringar i förebyggande åtgärder, och på iv) naturbaserade lösningar och riskhanteringsförmågor.

Genom strategiska samarbete med internationella finansieringsinstitutioner och den privata sektorn kommer att stödja framväxten av ett finansiellt system som stöder hållbar tillväxt. Därutöver uppmuntras myndigheter som är ansvariga för att utveckla hållbar finanspolitik i partnerländer att delta, bl.a. genom internationella fora som den internationella plattformen för hållbar finansiering (IPSF)⁴⁵. EU och övriga IPSF-medlemmar kan dela med sig av bästa praxis och samordna arbetet med miljömässigt hållbara investeringar med hjälp av gröna taxonomier, miljö- och klimatrapporering samt normer för och märkning av **gröna finansprodukter** (bl.a. gröna obligationer).

Energiomställning och energitrygghet

Europa och Medelhavsregionen har ömsesidigt beroende, kompletterande och konvergerande energiintressen baserat på prioriteringarna i samband med den gröna och rättvisa omställningen och energitryggheten.

Framtida samarbete behöver **anpassas till partnernas olika budgetar och behov** och vara inriktade på utvalda huvudmål: i) storskalig användning av förnybar energi och ren vätgasproduktion, vilket bidrar till ambitionen att ha elektrolysörkapacitet med minst 40

⁴⁴ Till exempel den regionala plattformen för forskning och innovation inom unionen för Medelhavsområdet som identifierade klimatförändring och förnybara energikällor som de främsta prioriteringarna för samarbete under de kommande åren.

⁴⁵ Internationell plattform för hållbar finansiering.

gigawatt i EU:s grannskapsregion till 2030, ii) en starkare sammankoppling av elektriska system⁴⁶, iii) satsningar och åtgärder för energieffektivitet, med fokus på byggnader och apparater, iv) strategier för att ta itu med flyktiga metanutsläpp från fossil bränsleproduktion, transport och användning, i linje med ramen som fastställs i EU:s metanstrategi.

Resurseffektivitet, kamp mot förorening och biologisk mångfald

Med beaktande av urbaniseringstrender, förlusten av biologisk mångfald, däribland avskogning och markförstöring, förlust och försämring av livsmiljöer, ökande vatten- och jordföroreningar och klimatförändringarnas effekter på resurser, särskilt tillgång till vatten, föreslår vi att vi riktar in oss på **åtgärder för att skydda och återställa den biologiska mångfalden**, både i hav och på land, animaliskt och vegetabiliskt, och även på **hållbar vattenförvaltning**, bl.a. rening av avloppsvatten, återanvändning av vatten och effektiv vattenanvändning.

Luftföroreningsnivåerna är ett stort problem i hela regionen, särskilt i tätbefolkade kustområden med koncentrationer av utsläpp i luften från industri och transport och deras nedfall i havet. Det har en betydande inverkan på hälsan, miljön och havsrelaterade ekonomiska verksamheter, bl.a. fiske och turism.

Stödåtgärderna kommer att innefatta medvetenhetshöjande insatser och utbildningsverksamheter för att förhindra oreglerad avfallshantering, främja hållbar konsumtion och produktion, bygga av moderna anläggningar som skulle garantera återvinning och säker avfallshantering, och reformera de rättsliga, finanspolitiska och institutionella ramarna för att minska olika typer av föroreningar samt hållbar planering och förvaltning av markanvändning. EU kommer fortsatt att arbeta med länder i regionen, för att inom ramen för Barcelonakonventionen vidta åtgärder som minskar utsläppsnivåerna från i synnerhet sjöfart, med avsikt att förklara Medelhavet som ett svavelkontrollområde.

Hållbara livsmedelssystem

Samarbetet kommer att stärkas i syfte att övergå till **hållbara livsmedelssystem**, bl.a. hållbar hantering av jordbruk, fiske och bevarande av naturliga produktionsfaktorer som stärker livsmedelstryggheten. Detta kan omfatta tillhandahållande av teknisk sakkunskap vid utformningen av strategier för jordbruk och blå ekonomi, stöd till ekologiska jordbruksmetoder och främjandet av smarta jord- och vattenbrukskoncept. Stödet bör förbättras för regional integration av marknader enligt det kontinentala frihandelsområdet i Afrika och Allmänna kommissionen för fiske i Medelhavet (AKFM)⁴⁷ om fiskeri- och vattenbruk, bl.a. utvecklingen av livsmedelsvärdekedjorna på kontinental nivå.

⁴⁶ *The Mediterranean Master Plan 2020 of Electricity Interconnections* innehåller 15 möjliga sammankopplingsprojekt med bedömning av kostnader och fördelar.

⁴⁷ <http://www.fao.org/gfcm/about/en/>

Åtgärder: Grön omställning: klimatreiliens, miljö och energi

- Gemensamma insatser för att effektivisera målen, gå över till grön tillväxt och utveckla eller stärka sammanhängande, uppnåbara och mätbara klimatåtgärder i linje med nationellt fastställda bidrag och nationella handlingsplaner på både regionala och bilaterala nivåer.
- Stärka strategiskt engagemang för att stödja utvecklingen av finansiella system som stöder hållbar tillväxt och investeringar i klimatreiliens, genom ett regionalt initiativ om hållbar finansiering i samarbete med internationella finansinstitut.
- Stärka bilateralt engagemang och tillhandahålla riktat stöd för att stödja storskaliga investeringar i förnybar och ren välgasproduktion för både inhemsk konsumtion och export. I linje med målen i Från jord till bord-strategin⁴⁸ stödja utformningen, investeringar i och genomförandet av hållbara livsmedelssystem från produktion till konsumtion, med särskild uppmärksamhet på livsmedelstrygghet, växters hälsa, djurhälsa och djurskydd, samt med syfte att säkerställa regional livsmedelssäkerhet.
- Främja initiativ om avfallshantering, däribland livsmedelsavfall och marint skräp.
- Stödja skydd och återställande av biologisk mångfald och skapa effektiva och välskötta nätverk för skyddade kust- och havsområden.
- Stödja insatser för att minska utsläppen, särskilt för havs- och kustmiljön, vatten och luft.
- Främja hållbar användning av naturtillgångar som en grund för att uppnå övergången till cirkulär ekonomi.

Genomförande

EU kommer att **utnyttja alla sina instrument för att säkerställa ett ändamålsenligt, effektivt, snabbt och skräddarsytt genomförande** av den nya agendan för Medelhavsområdet. **Hänsyn kommer att tas till regionens mångfald, intressen och behov.** **Politisk dialog med alla inblandade aktörer** kommer att vara hörnstenen i samarbetet. Särskild uppmärksamhet kommer att läggas på lokal nivå för att säkerställa att effekterna av samarbetet fördelas geografiskt på ett lämpligt sätt.

Kontinuerlig och framåtblickande dialog mellan EU och dess partner **säkerställer ömsesidigt gynnsamma partnerskap och medansvar**, med beaktande av samhällelig dynamik och effekterna av utmaningarna och reformerna. Vi kommer att sträva efter skräddarsytt, integrerat sektorsövergripande samarbete, handel och investeringspaket och -plattformar som utgör en trovärdig lösning på parternas behov och på EU. **Nivån på EU:s finansiella stöd kommer att stå i proportion till varje partners ambitioner och engagemang** för delade värderingar, agendan för reformer, bl.a. samhällsstyrning, och hur de genomförs.

⁴⁸ *Från jord till bord-strategin (COM(2020) 381 final).*

En avsevärt förstärkt politisk dialog **kommer att bidra till att utveckla en gemensam förståelse med partnerskapet för södra Medelhavsområdet**. I detta sammanhang föreslår vi regelbundna möten mellan utrikesministrar och ministrar på sektornivå samt högre tjänstemän, medan möten mellan stats- och regeringscheferna skulle kunna sammankallas vid behov. En förstärkt samordning skulle återspeglas i en bättre kompromisslösningar på bilateral och multilateral nivå.

Insatserna kommer även fortsättningsvis att förbättra regionalt, subregionalt och interregionalt samarbete. Unionens roll för Medelhavsområdet är fortsatt oundgänglig. Därutöver subregionalt samarbete anpassat till särdragen i de olika subregionerna i Medelhavsområdet och andra områden. Dessutom kräver effektiva strategier ett bredare samarbete med grannländer och -regioner. Därför är den interregionala dimensionen viktig. Vi måste öka samarbetet mellan Nordafrika och Afrika söder om Sahara, även som trepartssamarbete med EU. Det finns också ett behov att stärka sambandet mellan vad EU gör med nordafrikanska partner och resten av den afrikanska kontinenten. På liknande sätt är det viktigt med interregionalt samarbete med Gulfstaterna och Röda havs-regionerna. Ökat samarbete med regionala aktörer och organisationer, särskilt Arabförbundet, Afrikanska unionen och relevanta subregionalgrupperingar kommer att vara centralt. Pragmatiska initiativ baserat på variabel geometri bör undersökas för att stödja de som är beredda att gå vidare med samarbetet om gemensamma varor från Medelhavsområdet. Vi kommer att öka våra ansträngningar med **klimat- och energidiplomati** både på bilateral och på regional nivå.

NDICI och EFHU+ kommer att vara de viktigaste instrumenten för EU-samarbete med partnerländer. Alla åtgärder kommer att följa "policy first"-principen. EU kommer att främja gemensam programplanering och Team Europa-initiativ på fältet och bygga på den framgångsrika erfarenheten under svaret på covid-19-pandemin. EU kommer att uppmuntra EU:s medlemsstater, europeiska utvecklingsorganisationer och finansinstitut och andra givare att gemensamt tillsammans med partnerländer utveckla sammanhängande och kompletterande tillvägagångssätt för sektoriella prioriteringar. Den framtida europeiska finansiella arkitekturen för utveckling kommer också att bidra till att maximera EU:s insatser.

Den nya agendan för Medelhavsområdet kommer att utgöra grunden för utarbetandet av bilaterala politiska ramar gemensamt överenskomna med partnerna⁴⁹ och den fleråriga programplaneringen enligt NDICI för perioden 2021–2027, som bygger på samråd med partnerländer och andra berörda parter. Erfarenheter som gjorts från tidigare program i den europeiska grannskapspolitiken kommer att hjälpa till att målinrikta framtida åtgärder. EU:s delegationer kommer att ha betydelse för att underlätta denna process.

Europeiska fonden för hållbar utveckling plus (EFHU+) inom NDICI med dess innovativa finansstruktur kommer att göra det möjligt att **locka investeringar från den privata sektorn** i samarbete med Europeiska investeringsbanken (EIB), Europeiska banken för

⁴⁹ Gemensamma dokument, partnerskapsprioriteringar eller motsvarande är dokument som fastställer gemensamt överenskomna politiska och ekonomiska reformagendor och tillhörande genomförandeverktyg. Gemensamma dokument kommer fortsatt att utforma externt stöd som ges via EU:s fleråriga budgetram 2021–2027.

återuppbyggnad och utveckling (EBRD), medlemsstaternas utvecklingsbanker och internationella finansieringsinstitutioner.

Dessutom uppnås ytterligare integration och utbyte mellan de två sidorna av Medelhavet genom att ytterligare uppmuntra och underlätta parternas deltagande i EU-program under perioden 2021–2027.

EU kommer också att stärka sin strategiska kommunikation för att öka medvetenheten om åtgärderna som vidtas inom ramen för den nya agendan för Medelhavsområdet. Kommissionen och den höga representanten kommer att arbeta tillsammans med våra partner för att åstadkomma mer hållbara och stödjande ramverk för yttrandefrihet och stödja hälsosamma informationsmiljöer. Genomförandeåtgärder för att motverka desinformation och felaktig information kommer att förbli en viktig aspekt i denna strategi⁵⁰. EU och parterna bör också säkerställa tillräcklig synlighet av vårt politiska engagemang och samarbetsåtgärder på fältet, även genom uppsökande verksamhet och offentliga diplomatiska initiativ.

Slutligen kommer den här agendan för Medelhavsområdet att vägleda vår politik i förhållande till regionen, och EU kommer regelbundet att bedöma framstegen.

⁵⁰ Bygger på den gemensamma handlingsplanen mot desinformation (5 december 2018), EU:s handlingsplan för demokrati (COM(2020) 790 final) och erfarenheten från covid-19-pandemin, EU:s strategiska kommunikationsinsatser kommer att vara förankrade i europeiska värderingar och principer.